

ANTON SCHINDLING
(1947–2020)

2020. január 4-én elhunyt Anton Schindling, a tübingeni egyetem szenior professzora, a kora újkori felekezetszerveződés, művelődés és rendiség történetének elismert kutatója. Halálával nemcsak egy jeles német történész távozott, hanem egy olyan személyiség is, akit évtizedek óta szoros kapcsolatok fűztek Magyarországhoz és a magyar történész szakmához.

Anton Schindling 1947. január 20-án született a Majna menti Frankfurtban, egy asztalosmester fiaként. Hesseni származására mindvégig büszke volt, és ott, az egykori szabad birodalmi város miliójében ismerkedett meg a keresztény felekezetek egymás mellett élésével is. Ez az interkonfesszionális szemlélet egész életében végigkísérte, és tudományos munkásságára is komoly hatással volt. A második világháborút követően felnövekvő történészgeneráció tagjaként tudatosan szakított a német történelem porosz orientációjú, „kisémet” szemléletével, és a kora újkori történeti múltat annak társadalmi, kulturális és felekezeti sokszínűségében szemlélte. De kortársaihoz hasonlóan ugyanígy érdekelte a „rég birodalom” alkotmányos berendezkedése, a kora újkori politikai intézményrendszer felépítése és működése is. Munkásságának utolsó szakaszában pedig a katolikus felvilágosodás lenyomatait vizsgálta a német kultúrkörben.

Tudományos karrierjét a würzburgi kezdeteket, majd az eichstätti és osnabrücki professzúrát követően a tübingeni Eberhard-Karls-Universität Közép- és Kora-Újkori Történeti Tanszékén teljesítette ki Volker Press (1939–1993) utóda-ként. A tanszékét 1995-től egészen a 2015. évi nyugdíjazásáig vezette. Ezt követően a tübingeni egyetem szenátusa szeniorprofesszori kinevezést adományozott neki, így biztosítva számára a további kutatáshoz és tudományszervező munkához szükséges szakmai és egzisztenciális háttérrel. Romló egészségi állapota azonban megakadályozta abban, hogy az új pozíciójából adódó lehetőségeket hosszútávon kamatoztassa, végül életművét ez év kezdetén lezárta a halál.

Híres volt a magyarok, a magyar történelem és kultúra iránti szeretetéről. Bár nem beszélt nyelvünket, alig akadt a magyar múltnak, különösen az elmúlt fél évszázad magyarországi, erdélyi vagy éppenséggel délvidéki politika-, társadalom-, egyház- és művészettörténetének olyan fontosabb eseménye, jelensége, amelyről ne lett volna valamilyen tudomása. Széleskörű ismereteit kitűnően kamatoztatta egyetemi óráin, konferencia-előadásain, amikor a magyarországi vagy a kelet-közép-európai térség históriájáról volt szó. Szerencsések lehetnek azok a magyarországi kutatók, legyenek vele egykorúak vagy fiatalabbak, akik közel kerülhettek hozzá. Az előbbieket nemcsak kollégákként, hanem barátokként is számontartotta, az utóbbiakat pedig tanítványaivá fogadta. Ifjúkorától, már az

1970-es évektől fogva barátja, Volker Press társaságában számos alkalommal járta be Magyarországot, Erdélyt, Szlovákiát a magyar történelem és művelődés elkötelezett híveként és propagátoraként saját hazájában.

Kelet-Közép Európához és szorosabban véve Magyarországhoz való viszonyát a mainzi székhelyű Európai Történeti Intézet (jelenlegi nevén Leibniz-Institut für Europäische Geschichte) mélyítette el, ahol 1977–1981 között habilitációs értekezésén dolgozott. A regensburgi „örök” birodalmi gyűlés kezdeteiről írt munkájához folytatott kutatásai során az intézet falai között sok kelet-közép-európai ösztöndíjassal ismerkedett meg, akik közül többekkel évtizedes szakmai kapcsolatot alakított ki. Később német kollégáit is arra bízta, hogy karolják fel és támogassák a magyar ösztöndíjasokat németországi tanulmányaik és kutatásaik során.

Tübingeni katedráján sem feledkezett el magyar kollégáiról, sokukat meghívta a nagyhirű egyetemre, illetve ösztöndíjat biztosított számukra. Mindazok, akik szűkebb pátriájában vagy a nagyvilágban, így Magyarországon is élvezhették társaságát, sohasem feledik önzetlenségét, nagyvonalúságát, emberbarátságát, amelyben magyar ismerőseit-barátait részesítette. Híresek voltak tübingeni vacsorái, amelyeken tanártársaival, diákjaival vagy éppenséggel ösztöndíjasaival az egyetemi órák terheitől mentesen, a napi nehézségeket feledtetve, felszabadultan, valósággal „sziporkázott”. Kitűnő ételek és italok mellett ismereteinek kimeríthetetlenül gazdag tárházával kápráztatta el társaságát. Itt nem egyszer idézte fel magyarországi útjainak azon pillanatait, amikor a magyar konyha hívévé szegődött. Az őt ismerőknek olyan emberként él emlékezetében, aki egyrészt nagy szellemi teljesítményekkel, a német és a nemzetközi történettudományos gondolkodást meghatározó vagy befolyásoló alkotásokkal írta be nevét a *scientia historiae* aranykönyvébe, másrészt igazi mecénásként és barátként viselkedett. A magyar történettudomány iránt tanúsított szeretetének utolsó, nagylelkű gesztusaként 2017-ben a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának ajándékozta mintegy háromszáz folyóméternyi válogatott, értékes könyvgyűjteményét.

Legközelebbi barátai kedvesen „unser Anton”-ként idézték és idézik fel alakját. Mi magyarok talán szintén joggal csatlakozhatunk hozzájuk, és nevezhetjük őt nemes egyszerűséggel „a mi Antonunknak”. Azon kevesek közé tartozik, akikre méltán illenek M. T. Cicero felemelő szavai: „Mors terribilis iis, quorum cum vita omnia extinguntur; non iis, quorum laus emori non potest.” (A halál félelmetes azoknak, akiknek a földi élettel mindennek vége, de nem azoknak, akiknek dicső neve halhatatlan.)

Forgó András és Soós István